

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Nunquid votum in solo voluntatis proposito perficiatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

nostram prestare sufficiebamus, nam lex omnes æque obligare debet, atque ad id maxime, quod tum ad eius cultum, tum ad nostram mutuam charitatem necessariū erat. Hoc autem non est quidquid vnusquilibet totis suis viribus asserere potest, sed ea prorsus quæ in Decalogo continentur, & quæ illi tanquam ibidem implicita appendent, ergo reliqua omnia in nostra sunt posita libertate, facere ea velimus an secus. Idq; apertius confirmatur Deus naturæ auctor, præter factorum decreta nihil nobis aliud edixit, quam quod ipsa præcepisset, natura autem non obligat vniversos vt vnusquisq; quantum potest, faciat, ergo neq; Deus. Alias non oēs ex æquo suis legibus obligaret, cum non omnes æqua valeant. Est ergo nihil minus quam vclania sic de Deo sentire vt isti predicant. Colligamus igitur multa nobis esse extra præceptorum lineam arbitraria & libera, quæ sint nobis votorum materia. Adde, quod votorum materia, vt paulo inferius patebit, non modo sunt consiliorum opera, verum & præceptorum. Sed hæcenus locuti sumus de illa peculiari, quæ non nisi voti obligatione sit debita.

Confir-
matio.

Ad primū arg.
D. Tho.
August.

Ad primū igitur argumentū in contrariū, negamus in maximo illo dilectionis mandato omnia complicari opera, quæ quisq; exhibere potest, sed satis est fictoria mente & anima & viribus Deum diligere, vt nihil eidem dilectioni aduersum admittamus, quod quidem in hac vita per Dei fauorē & subsidium implere possumus. Dupliciter quippe, vt 2. 2. q. 10. 4. art. 6. auctor est S. Th. præceptum hoc impleri potest. Vno modo perfecte, scilicet dum ad fidem peruenitur quem Deus intendit qui sanè est, vt homo se illi omnimodo amore coniungat, vt neq; venialiter delinquere, nec alium admittere amorem queat. Atq; hoc fiet in patria, quoniam secundum verbum Apostoli 1. ad Cor. 13. Deus erit omnia in omnibus. Vnde Aug. lib. de perse iust. Illa, inquit, plenitudinæ charitatis patriæ præceptum illud implebitur. Diliges Dñm Deum tuum ex toto corde tuo. Sed alio modo impletur imperfecte, quoniam si nisi non perueniatur ad finē, nisi a regula non receditur, quæ illuc ducit. Et isto modo impletur in via. Quare impletio hæc non eo dicitur imperfecta quod non sufficit ad cuiusdam culpam, sed quod per ipsam non assequimur fidem. Vnde

idem Aug. lib. de spiritu & tit. c. 26. inter militantem vitam & triumphantem sic disternit quod ad iustitiam huius vite quæ illo dilectionis mandato præscribitur, satis est non peccare. Neque id, inquit, deputandum est culpæ, quod nondum potest hic esse tanta Dei dilectio, quanta illius erit, dum a nobis conspicietur. Ad secundum autem respondetur, quod licet quidquid simus, signum Dei simus, non tamen quidquid operamur, ei virtute præcepti debemus, vt potest qui suas leges naturæ nostræ tenuitate admeritis est.

ARTICVLVS II.

Virum votum in solo voluntatis proposito perficitur.

Supposito, votum esse possibile propter liberam materiam, quæ extra præceptorum obligationem supersit, queritur de eius substantia, quæ per definitionem innotescit. Atqui ordine peripatetico prima inuestigatio est de genere, ac subinde de forma definitionis, scilicet de materia. Primum exploratur in hoc articulo, atq; alterum in sequenti. Competitissimum ergo cum sit, votum esse actionem humanam, queritur cuiusmodi sit potentia actus virum, scilicet sit voluntatis propositum, an vero intellectus promissio. Et arguitur, quod sit propositum. Est enim multis recepta definitio voti, quod sit conceptio boni propositi cum animi deliberatione firmata, quæ quis ad aliquid, vel faciendum vel non faciendum se Deo obligat, propositum autem huiusmodi firmum solo voluntatis motu perficitur, ergo votum in tali proposito consistit. Secundo & uox ipsam ostendit. Dicitur n. uotum a uoluntate, nam id quicquid proprio uoto facere dicitur quod uoluntate facit, cum ergo promissio non nisi rationis opus sit, sit consequens ut in uoluntate uotum consistat. Tertio. Illic uotum perficitur, unde obligatio nascitur, nam hæc est uoti gemina uirtus, obligatio autem ex solo proposito absque ulla promissione exoritur, ergo illic uotum consummatur. Probatur minor. Per hoc, quod quis mittit manum suam ad aratrum, obligatur ad opus, secundum illud Luc. 6. Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, est

est aptus regno Dei, nempe quod obligatioem frangit, per hoc autem, quod quis opus proponit, mittit manum ad aratrum, ergo illic fit obligatio, atque adeo votum. In contrarium est illud Ecclesi. 5. Siquid vouisti Deo, ne moreris reddere, displicet enim ei in si delis & stultia promissio. Vbi quod prius nominatur uorum illico nuncupatur promissio, in qua ideo eius est substantia posita.

Ad quæstionis elucidatione hoc primū de nomine notandum est, quod est Latinis celebre, id que duplicis significatus. Est. n. uerbi illius nomen, quod est nouere, hoc est promittere, non cuique sed Deo, vel diuis. Promittere siquidem, polliceri. & spōdere, communia uerba sunt pollicitationū quæ uel Deo fiunt, uel hominibus, uouere autem eam præcisè significat, quæ fit Deo. Est namque uotum, ut in subsequentibus parebit religionis promissio, ac uirtus, qua soli Deo eiusque sanctis seruimus. Vnde Cicero ad Atticum. Ego me maiori religione quam quisque fuit ullius uoti obstrictu puto. Quæcirca uota nuncupare, est diuis uoce polliceri, & destinare pro felici reum euentu. At uero quia id quod a Deo uotis hoc est oblati promissionibus deponimus ualde desideramus, inde uia uenit, ut desiderium ipsum uotum dicatur. Vnde uoti compotes dicimur, & pro uoto succedere gaudeamus dum nostra assequimur desideria. Et uota facere idē est quod optare aucte, & precari. Hic autem nō usurpat nōmē in hoc posteriori, sed in priori significatu, ut uouere sit uota emittere, & quod Latine dicitur, uota suscipere, hoc est aliquid Deo sancte polliceri. His præhabitis ad quæstionem duabus conclusionibus respondetur. Pior est. Ad uotum tria ex necessitate requiruntur. Primo quidem rationis deliberatio. Secundo uero propositum uoluntatis. Sed tertio promissio, in qua ratio perficitur uoti. Probat uotum & obligationem secum afferit ad aliquid faciendum uel cauendum, obligatio autē quæ ex propria uoluntate nascit, nam secus de illa quæ orit ex lege per modum promissionis fit, ergo ante promissionē nullū est uotum, Probat minorem. Obligat se homo alteri non aliter quam ordinando se illi, offerendoque id ad quod obligat ordo autē est opus rationis. Quare sicut imperando (qui est actus prudentiæ) ordinat homo ac

disponit quid fieri a suo famulo debeat, & deprecando quid sibi per superiorem fiat, sic promittendo ordinat, quid ipse pro alij facere disponat, atque adeo in hoc rationis actu consistit obligatio, ac subinde uorum. Promissio autem ex faciendi proposito proficiscitur, propositum uero, cum sit actus delicti erate uoluntatis, deliberatio rōnis antecedit, ergo tres isti actus sunt ad uotum ordine necessarij. Adde, quod cum ex promissione obligatio emergat, debet ei innotescere cui fit. Est aut hoc inter homines, ac Deum interstitium, quod cum nobis non nisi uocibus aut exteris nutibus aliena mens innotescat, non potest homo homini, nisi uoce aut signis quidpiā promittere. Vnde Prouer. 6. Illaqueatus es uerbis oris tui Deo autem (cui intima cordium patent, secundum illud 1. Reg. 16. Homines uident ea q̄ parant, sed Deus intuetur cor) per solam mentis loquelam fieri potest promissio. Quo fit, ut si uoti essentiam ac necessitatem spectes, in intellectu absque ulla uoce consumatur. Posterior conclusio. Solent nonnunquam duo alia superaddi uoto, quæ sunt illi accidentaria. Sed nihilominus ad eius attinent expressiorem firmitatem, ut pura externa oris pronuntiatio, secundum illud Psal. Reddam tibi uota mea, quæ distinxerunt labia mea. Quæ quidem uerba nō sunt respectu Dei necessaria sed respectu nostri, sicuti uocalis oratio, ad exerge faciendos nostros animos excitandosque mentis oculos in Deum. Secūdo etiam accipi solet aliorum testimonium, ut non solum Dei metus, uerum & humanus pudor firmiores nos reddat, ne uoti fidem destringamus. Quo forsitan alludit sententiarum Magister in 4. dist. 38. ubi ait, q̄ uotum est restitutio quædā promissionis spontaneæ quæ Deo, & de his quæ sunt Dei fieri debet, tamen & de testificatione interna forte loquatur, quæ se homo Deo debitorem contestatur. At uero quamuis hæc lucida sint nihilominus pluscula lucis indigent. In primis circa tres actus prioris conclusionis recolendum est ex Phil. Ethicor. cap. 9. & 10. tres esse prudentiæ actus scilicet consulere, & iudicare, seu sententiam ferre, ac tertio imperare. Supposita enim finis intentione, quæ ex uirtute morali proficiscitur, uerbi gratia, temperate uiuendum est, uoluntas intellectu uitur ad consultandum de medijs,

Prima uoti acceptio.

Cicero.

Secūda acceptio.

Prima conclusio.

Probat conclusio.

Postrema conclusio.

Mag. sē tētariū.

Documentū. Aiiistot.

dij, conferendumq. difficultates quæ sunt in religione cum illis quæ sunt in coniugio, illaque mediorem collatio est consilium. Inuentis autem medijs per fines fertur sententia, quæ est melioris commo-
 diorisque medijs approbatio. Significatio ergo deliberationis, ambo comprehenditur, tam consilium quam sententia. Atque hoc est proprium voti fundamentum. Restat tamè de huiusmodi deliberationis maturitate, quæta esse debeat, indagare. Vt autem antequam votum obliget, cuncta sint consilio deliberanda quorum ignoratio cohibere hominem posset a vouendo? Hæc enim apparet esse quorundam Iuriconsultorum opinio, in quorum cætu esse videtur Richard. lib. 4. distin. 38. artic. 1. Vbi ait, quod ubi non est plena deliberatio, & si sit semiplena, inde nullum oritur voti ligamen. Et arguitur, pro hac opinione, votum cum a voluntate dicitur, debet esse spontaneum & voluntarium, ignorantia autem voluntarium tollit ergo ubi non omnia plene liberantur, non est plena libertas, atque adeo nec votum. Secundo. Vota hæc qua facilitate fiunt, subinde franguntur, ergo periculosa sunt, neque succedere valeant prospere, atque adeo tutius est illa irrita reputare.

Quapropter non desunt qui dicant, referente Syluestro in verbo, votum 2. §. 3. quod iratus aut bene potatus uouens aut iurans ingressum religionis non tenetur, quia quod calore iracundiæ fit, pro non factum haberi debet. His tamen nihil obstantibus sentiendum arbitror cum Palude 4. distin. 38. quæst. 1. & cum Caieta. præfati articulo, quod ad votum requiritur plena deliberatio. Plenitudo tamen deliberationis bifariam intelligi potest. Vno modo, ut opponitur subreptioni, motui scilicet subitaneo seu merè naturalis sit, quem vocat primo primū, ubi nulla est ratio vel culpæ vel meriti, seu secundo primus, in quo sola esse potest venialis culpa, & talis deliberationis plenitudo necessaria est ad votum. Alio modo plena deliberatio est, qua nihil quod deliberari poterat omittitur, quæ quidem non est necessaria. Probat prior pars. Votum debet esse non modo spontaneum, verum & sic deliberatum ut sub mortali reatu obliget, mortis autem primo primus nullatenus est voluntarius, & secundo primus, qui est absque plena ad-

uertentia, esse non potest mortalis, ergo talis voluntarius actus ad voti obligationem non sufficit, quandoquidem votum sub mortali culpa hominem deuenit. Hæc autem plena deliberatio in hoc consistit, quod homo iudicio cognoscat quid faciat. Et confirmatur. Per motum ubi sola esse potest venialis culpa, votum non frangitur, ergo neque per talem motum firmatur.

Posterior vero pars probatur ratione contraria. Ad voti nexum satis est, quod sit opus spontaneum, sed prior deliberatio ad hoc sufficit, puta iudicare quid facias, ergo posterior non requiritur. Secundo id confirmatur. Talis promissio homini facta obligaret, ut si eo iudicio pecuniam polliceretur, aut uxorem tibi sponderes, ergo obligat etiam respectu Dei. Non namque illud Deus in exigendis promissis est, quam homo. Tertio illa prior deliberatio sufficiens est ad meritum & ad mortalem culpam, ergo ad voti obligationem. Enimvero si quis in repentino periculo mortis confiteretur votum suspiciat rei bonæ, meretur, & non nisi per virtutem religionis, ergo talis voti susceptio est vere votum. Item, si esset rei illicitæ, esset lethale crimen, ergo dum materia est debita obligatio voti emergit sub reatu mortali. Quarto, si religiosus iudicio illo ac deliberatione quæ opponitur surreptioni motui contra votum faceret, illud violaret & frangere, ergo eadem deliberatio sufficiens est ad votum confirmandum. Colligamus ergo, quod si quis irapercitus aut calore, aut mortis metu, quæ rationis iudicium tollent, votum emiserit, non obligaretur, ubi tamen illa rationis lux persistat, quæ facere potest aut meritum aut mortale delictum, votum obligat.

Eam ob rem fallax est apud Angelum regula in verbo, votū ad pendendum, an subitum votum fuerit validum, nempe quod si transacta angustia periculi eum, qui vouit, facti pecciter, vel, ut ipse ait, est male contentus, signum eum votū nō tenere. Fallit inquam grauius regula. Nam etiam si diu deliberes, potest te post facti occidere Fulcitur præterea conclusio auctoritate canonica, ut c. sic nobis, de regula, ubi clericus, qui nimia ægritudine laborans religionem vouit, ad habitum susceptionem compellitur. Et 17. q. 4. c. sunt siopes. illi etiā qui tumultuario mētis impulsu, nō iudicio, ppenitus o pes ecclesiæ contulerunt, & de voti leuitate

Probat
 tur pro-
 xima se-
 tentia.

te taxantur, & nihilominus tamquam sacrilegi habent si eas reuocant. Addiderim tamen huic sententiæ hoc temperamentum, quod talia vota, repentina deliberatione suscepta iustam secum afferunt dispensationis causam. Id quod doct. Panor. ad monuit super c. veniens, de voto & vot. red. Quia vero c. ipsum id clare docet, tamen si neq. monitum hoc præterierim quod ubi votum Deo nuncupas, qui te siue in mari, siue in lecto, siue alibi a presentaneo periculo eripiat, postea saluus profecto inique & ininde dispensationem procuras. Nam licet repentina deliberatio id sinat, tamen causa vouendi, beneficiumq. receptum ingratitudinis te redarguant. Ad primum igitur argumentorum in contrarium inuenitur quod cum quis rationis iudicio cognoscit quid facit, satis ignorantiam abstergit, quæ voluntarium tollit, licet non cuncta consideret, quæ considerari possint. Et confirmatur inde solutio, quod labores & difficultates quæ sunt in religione, nunquam satis citra experientiam percipiuntur. Quare si cuncta essent perpendenda, nullum simplex religionis votum citra rei experientiam obligaret. Sciscitatis autem, quid si te aliquis deciperet, affirmans in tali religione non seruari ciborum delectum, nec ieiunia, aut quidpiam aliud difficile, quod si prænosces, nunquam voueres utrum cum ira seductus voues, iugo subiaceas? Respondetur, quod si deceptio est circa illa quæ tu ferre non posses, votum non obligat quia est grauis iniuria. Cuius signum est probationis annus in quo ius vult ut rei grauitatem perpendas. Sed tamen si deceptio est circa alia minutiora nihilominus obligaris. Pari modo, si quis rusticum falleret, dicens Hierosolymas citra navigationem adiri posse, aut Romam non longe distare, cum longissime distet quæ ob causam peregrinationem voueret, votum non teneret. Secus, si assereret maiorem esse itinerum amantitatem, quam re vera est. Hic videri cuiuspiam posset de metu protinus & vi quæ voluntarium tollunt dicendum, verum tamen cum tantum hic de deliberatione fiat sermo, quæ ignorantia cauetur, commodius de metu tractabitur questione sequenti, sub titulo de obligatione voti. Sequitur ergo de secundo actu, qui est propositum voluntatis. Nam quod id sit voto necessarium, ambigere nemo potest, quando

quidem citra voluntatis actum nulla esse potest promissio voluntaria, atq. adeo neq. obligatorium votum. Igitur post deliberationem, quæ est in intellectu, necessarium est in voluntate propositum; hoc est electio & consensus, quo voluntas iuxta deliberationis sententiam proponit operari. Arguitur autem, quod hoc propositum non sit necessarium, sed sufficiat promissio. Nam dum quis vel Deo vel homini quidpiam pollicetur aut iurat, etiam si non proponat seruare promissum, obligatur, quandoquidem ex ipsa promissionis natura, fides promittentis adstricta manet. Respondetur trifariam coningere promissionem fieri. Vno modo, dum quis proponit tum promittere, tum etiam seruare promissum. Et de hac neutiquam ambigitur quin sit obligatoria. Tunc n. tam deliberatio quam propositum, quam promissio est de opere ipso cum scilicet opus deliberasti, proposuisti, promissisti. De qua igitur ait S. Thom. Promissio procedit ex proposito faciendi. Alia est promissio per contrarium extremum, scilicet dum quis neq. intendit facere quod promitti, neque vero promittere quod dicit, sed nugari aut seducere. Quæ ob rem neque de hoc casu vlla est dubitatio, sed certum est talem promissionem apud Deum non obligare, eo quod promissio signum est propositi & intentionis, quæ dum caret, vana est. Sed tamen foro exteriori tam Ecclesiastico, quam Ciuili, siue Deo promissio fiat siue homini, compelliunt sic vouens aut promittens seruare fidem, quia Ecclesia de interioribus non iudicat. Alias si unquam liberalis non habuisset propositum obligandi se, audiendus esset protinus respublica perditum iret. Vnusquisque enim contendit & non esse monachum, neque matrimonium contraxisse. Requiritur ergo quod quicumque hoc causari cogitauerit ante iudicis tribunal, legitime id probet. An vero qui tale uotum uerbo tenus emiserit, aut matrimonium contraxit, teneatur parere sententiæ? Respondit hic Caieta. quod ratione ecclesiæ & scandali tenetur. Hæc autem sententia grano salis condienda est. Nam si id quod iubetur, fieri nequit licite, porro quia intrinsece malum, est peius mortem perpeti ille debet, quam obedire. Vt si quis post clades inas nuptias secundo publice contraxit, & si fori exteriori compell.

Argu.

Solutio.

Quæst.

Solutio.
Caiet.

compellatur debitum reddere, obedire ne
 qui, esset namque fornicator. Si tamen id
 licite fieri potest, ut sicut monachum ha-
 bitare in conuentu, habitumque gerere,
 tunc obtemperare tenetur, ubi citra scan-
 dalum suffugere non ualet. Nam si sub-
 ripere se posset, in aliamque se confer-
 re prouinciam, ubi quia non esset notus,
 citra scandalum quis exemplum uiuere,
 non teneretur se sententiæ summittere,
 quæ in falsa præsumptione fundabatur.
 Tertio. Eodemque medio modo potest
 quis uotum emittere, intendens quidem
 uere promittere, non tamen seruare pro-
 missum, aut intendendo iurare, non tamē
 iuramentum seruare. Quod re uera accide-
 re potest in militaribus religionibus, atq;
 in aliis, ubi obtentu citius bonorum tēpo-
 ralium, quā religionis solent talia uota ce-
 lebrari. Et de hoc uoto posset quodammodo
 dubitari, an sit obligatorium? Facere. n.
 in contrarium uidetur, quod nō præcessit
 propositum faciendi, & tamen S. Th. dicit,
 quod ex proposito faciendi procedit obliga-
 toria promissio. Respondetur nihilominus
 quod illic est uera uoti obligatio. Nam pro-
 missio ex natura sua parit obligationem.
 Quare si est humana, id est uolita ligat. Vn-
 de fit, ut sic promittens grauitur peccet, quia
 id ad quod ligatur, facere non proponit.
 Et simile est de illo, qui intendit iurare, ma-
 net enim obligatus. Nec S. Th. hoc inficia-
 tur, quoniam non loquitur, nisi de regulari
 uouendi uia. Sed quid, si quis proponat
 intendatque promittere, aut iurare, sed ta-
 men non intendat se obligare? Apparet
 enim tunc nullam oriri obligationē, post-
 quam obligatio non est uolita. At nihilo-
 fecius responde. ut obligationem oriri pro
 eo quod est naturalis effectus promissionis.
 Et ideo satis est causam esse uolitam. Ne
 quis enim laqueum tibi iniicere, quin illa-
 queatis. Sequitur de promissione, in qua
 dictum est uotum perfici. De qua quæri-
 tur, an sit post propositum ad uoti obliga-
 tionem necessaria? Sunt enim nonnulli ex
 Iureconsultis, qui super ea. consultis, de re-
 gularibus, affirmant sufficere propositum
 absque promissione, saltem quando res
 iam incepta est. Videtur quis cum pro-
 positio permanendi in religione, induit
 habitum, nam ille est casus illius capitulo
 in quo, quisquis ille erat, iubetur esse re-
 ligiosus. Et arguitur pro hac opinione,

ut quid sit propositum aperiatur. Propo-
 situm quidpiam faciendi, est animus ha-
 bere applicatum ad opus, applicatio au-
 tem animi idem esse apparet, quod obliga-
 tio. Secundo. Propositum faciendi est affir-
 matio de futuro faciam ergo qui post pro-
 positum non facit, mentitur, siquidem red-
 dit propositionem falsam, mendacium au-
 tem in re graui est peccatum mortale, et
 ergo qui religionem, uel peregrinationem,
 uel quid simile proponit, si non faciat, mor-
 taliter peccat, ac perinde obligatur facere,
 quæ quidem obligatio sufficit ad uotum.
 His tamen non obstantibus, respondetur,
 propositum ad uotum, non sufficere, sed
 necessarium esse promissionem. Et primo
 patet ex receptissima uoti definitione. Ni-
 ut Eccles. 5. citatum est, uotum est promissio.
 Et Magister Sententiarum ait, uotum
 esse restitucionem spontaneæ promissio-
 nis. Vnde uota nuncupant, est aliquid Deo
 polliceri. Sed ratione id etiam confirmat-
 ur. Uotum non est nisi quod alteri fit, op-
 do autem uotum personæ ad alterum, ut
 ait D. Tho. non est nisi per rationem, qua
 se homo alteri, uel sua subicit, & incipit,
 ergo tantummodo fit per rationem, licet
 præcipere, & precari. Tertio. Quo punctum
 res tangatur, uotum est illud, uotum ligatur
 des, quæ, ut ait Offic. Cicero, est funda-
 mentum iustitiæ, fides autem, ut ipse & Au-
 gust. aiunt est, quæ a fit quod dicitur, ergo
 uotum nō habet vim, nisi id dicitur, quod
 faciendum est, dicere autem est opus intel-
 lectus, ergo in promissione consistit obli-
 gatio, & non antea. Et confirmatur sen-
 tentia hæc ex cap. literaturam, de uoto, &
 uoti redemptione. Vbi quidam qui in in-
 firmitate constitutus dixerat. Non mora-
 bor, proponens in animo religionis habi-
 tum, absoluitur a uoto, quia non promissus.
 Et sunt uerba expressa in cap. si bona, 17.
 quæstio. 1. aliud esse propositum concipere
 in corde, & etiam ore nuntiare, aliud sub-
 sequenti obligatione se reum facere uoti.
 Quare illic Gregorius illum, qui propositum
 absque promissione habuerat, absol-
 uit a uoto. Et iure ciuili ex pollicitatione
 nascitur obligatio, ut ff. de pollicita. sens. l.
 pactum. Vnde pro solutione contra-
 riæ rationis notandum est discrimen in-
 ter propositum, & promissionem. Pro-
 positum namque cum fit in uoluntate,
 te, neque affirmatio est, neque locutio,
 sed

Qui uo-
 uet ani-
 mo pro-
 mitten-
 di nō ra-
 men stā-
 di pro-
 missio
 manet
 uerē li-
 gatus.
 D. Tho.
 Dubō.
 Solutio.

Opinio
 Iurisco-
 nultorū.

sed est consensus seu voluntas, quæ exprimitur per simplicem intellectus affirmationem futuri, scilicet faciam. Hæc autem simplex assertio non facit illum sensum. Promitto facere, sed est simplex affirmatio illius, quod quis tunc in animo gerit. Et ideo non est mendacium, quia mentiri est contra mentem ire. Ad formam igitur argumenti negatur, quod si postea sic proponens non faciat, mentiatur, licet faciat propositionem fuisse falsam, quia potuit mutare propositum. Itaque licet fallom dixerit, neque mentitus est, quando protulit, quia tunc dixit quod putabat facere, nec quædo postea fecit contra, quia non tenebatur non mutare propositum. Superueniens autem promissio sic firmat propositum, ligatque animum alteri, ut absque fractione fidei & iustitiæ non valeat illud mutare, promissio ergo est necessaria. Neque contrarium colligitur ex dicto, consulti. sane ubi solum sancitur quod qui proposuit per ingressum religionis Deo famulari, perseveret, vel in suscepto habitu vel in alio laxiori. Loquitur namque illic Innocentius consueto more de proposito promissione firmato. Restat tum demum postremum argumentum. Promissio pertinet ad illam partem prudentiæ ubi est imperium & de precepto, ut verbis S. Thom. supra didicimus, imperium autem & iussio prudentiæ antecedit electionem, ut S. Tho. sentire videtur 2. 2. q. 47. artic. 8. electio autem idem esse videtur, quod propositum voluntatis, ergo promissio non sequitur, sed præcedit propositum. Caiet. hic distinguens respondet, videlicet quod imperium quo quis sibi met præcipit, antecedit electionem. Nā potest deliberationem intellectus per prudentiam imperat voluntati ut eligat. Imperium autem quo quis præcipit alijs, electionem subsequitur, & pariter deprecatio ac promissio. At vero e contrario, ut reor, fiat sententia, am Aristot. quam S. Thom. ac subinde veritas, nempe quod imperium, siue respectu alterius, siue respectu ipsius imperantis, semper electionem subsequatur. Etenim post deliberationem statim sequitur electio. Sed post electionem non sequitur opus, nisi prudentia imperans, voluntatem ad operandum applicet. Imperium enim non est, Elige, sed, fac. Et ita illic dicit S. Tho. quod consistit in applicatione consiliatorum & iudicatorum

ad operandum. Similiterque ideo promissio sequitur propositum. Ex his si definitio nem voti, quæ vniuersa comprehenderet, tam uana quam solida, tam iniqua quæ legitima, elicere cuperes, satis tibi esset dicere, quod votum est promissio facta Deo. Attamen illa quæ legitimo tantum voto congruat definitio, arti. proximo commodius constituetur. Circa verba autem S. Thom. inter probandum priorem conclusionem dubitabit forte lector, an simplex promissio obliget, & an solo actu intellectus oriatur inter homines obligatio. Sed hæc quæstione sequenti inter agendum de obligatione uoti commodius discutiantur, porro ubi ex professo id tangit S. Thom.

Ad primum igitur argumentum iam negatum est, conceptionem propositi sufficere sine promissione. Quare qui dicunt, votum esse conceptionem propositi cum animi deliberatione firmata, uoce firmata, intelligit per promissionem. Ad secundum responderetur, quod uotum nō dicitur a uoluntate, eo quod sit actus eius, sed quia nascitur ex eius proposito. Et pariter ad tertium negatur quod per solum propositum quis dicatur manum mittere ad aratrum. Nam manam mittere, est animum operi ad mouere, quod non nisi per promissionem fit. De promittente ergo ait Christus, quod si respiciat retro, non est aptus regno celorum.

ARTICVLVS III.

Utrum uotum semper fieri debeat de meliori bono.

Præcedenti articulo determinatum est genus, & forma uoti, subsequitur ergo eius materiam explorare. Vt nō scilicet debeat semper fieri de meliori bono, quod uocant supererogationes, nempe cuius obligatio non cadit sub præcepto. Et arguitur a parte negatiua. Baptismus, ut habet glossa super illud Psalmi. Vouete & reddite, est uotum, & tamen est opus præcepti. Et Iacob legitur Genes. 28. uouisse Doming quod furatus ei esset in Deum, quod nihilominus est de necessitate factus, ergo non semper fit de opere supererogationis. Secundo: Iephte, ut legitur Soto, de Iust. & iure. Si Iudi.

Ad primū arg.

Ad secūdum ar.

Ad tertium arg.

Primū arg. a parte negatiua.

Arg. 2.

Ad primū arg.

Argum.

D. Tho.

Caiet.

Reprobatur. Caiet. loquitur.